# Staat van het Kerngebied



## 2026

**Groninger Bodem Beweging**

# Inhoudsopgave

**Inleiding**..... p.5
**Verantwoording**..... p.6
**Samenvatting**..... p.7
**Schade**
Tevredenheidcijfers..... p.8
Citaten..... p.9
Ervaringen schadeafhandeling..... p.10
Waar is behoefte aan?..... p.11
**Versterking**
Tevredenheidcijfers..... p.12
Citaten..... p.13
Ervaringen versterking..... p.14
Waar is behoefte aan?..... p.15
**Vertrouwen en perspectief**
Tevredenheidcijfers..... p.16
Citaten..... p.17
Hoe het staat met vertrouwen..... p.18
Waar is behoefte aan?..... p.19
Hoe het staat met perspectief..... p.20
Waar is behoefte aan?..... p.21
Ondersteuning..... p.22

.

# Inleiding

Als onderdeel van Nij Begun wordt er door de overheid jaarlijks een Staat van Groningen en Noord-Drenthe opgesteld. De 'light versie' daarvan verscheen voor het eerst in 2025.

Omdat de GBB van mening was dat deze een veel te rooskleurig beeld schetste, doordat het vooral gemiddelden over een groot gebied representeerde, en te weinig inzoomde op de echte problemen, kwam de GBB met de Staat van het Kerngebied.

In 2025 heeft de GBB voor het eerst de Staat van Kerngebied uitgebracht. De GBB wil dit jaarlijks herhalen. Als voorbereiding op de Staat van het Kerngebied 2026 heeft de GBB haar leden bevraagd via een enquête. De uitkomst van deze enquête vormt de input voor deze Staat van het Kerngebied.

Op 25 april 2023 kwam de overheid met Nij Begun. Het is nu bijna 3 jaar later. Centrale vragen in de enquête waren dan ook: Is de belofte van 'milder, menselijker, makkelijker' waargemaakt? Is het vertrouwen in de overheid toegenomen? Zien mensen nu meer perspectief?

Gezamenlijk schetsen de uitkomsten een beeld van een complexe uitvoeringspraktijk waarin niet alleen technische en financiële vraagstukken centraal staan, maar vooral ook vertrouwen, duidelijkheid en menselijke maat.

**Het doel van dit rapport is om de stem van Groningers in de kern van het bevingsgebied, de zwaarst gedupeerden, naar voren te brengen. Dit rapport is een inventarisatie van de antwoorden uit de GBB-enquête. De GBB doet in de Staat van het Kerngebied geen aanbevelingen. Wel doet de GBB haar best om deze geluiden, onder andere door publicatie van dit rapport, zo veel mogelijk onder de aandacht te brengen.**

Loppersum, april 2026

## Verantwoording

Op 21 februari 2026 heeft de GBB aan de leden (met een e-mailadres) een oproep gedaan de enquête online in te vullen. In de periode 21 februari tot en met 4 maart hebben 692 unieke respondenten de vragenlijst ingevuld. De vragenlijst bevatte verplichte vragen (en enkele vrije) met bij elke vraag een vrije ruimte voor toelichting.

### Populatie

De uitkomsten van de enquête zijn niet representatief voor het hele gebied, daarvoor zijn de GBB-leden een te specifieke groep. De GBB-leden hebben vaak een lange geschiedenis met de problemen van de gaswinning in het Groningenveld, zijn ervaringsdeskundigen – wat ook uit de enquêteresultaten blijkt (zowel voor schade als voor versterking), en weten gemiddeld beter de weg in de diverse regelingen en bij de diverse instanties.

### Kerngebied

De uitkomsten van deze enquête zijn wel kenmerkend voor de problematiek in het kerngebied.

Van de 692 respondenten is 97% woningeigenaar, en 3% huurder. De gemiddelde leeftijd van de 547 respondenten die hun geboortejaar hebben vermeld (79%) is 69 jaar.

De geografische verdeling van de respondenten over de gemeenten en woonplaatsen is als volgt:

| Aantal respondenten per gemeente | |
|---|---|
| Eemsdelta | 228 |
| Groningen | 146 |
| Het Hogeland | 137 |
| Midden-Groningen | 106 |
| Oldambt | 17 |
| Niet-bevingsgemeenten | 58 |
| Totaal | 692 |

| Aantal respondenten per meest voorkomende woonplaatsen | |
|---|---|
| Groningen | 67 |
| Appingedam | 46 |
| Ten Boer | 37 |
| Loppersum | 36 |
| Delfzijl | 29 |
| Uithuizen | 25 |
| Bedum | 25 |
| Warffum | 18 |
| Middelstum | 16 |
| Slochteren | 14 |
| Stedum | 14 |
| Hoogezand | 13 |
| Winsum | 11 |
| Garrelsweer | 11 |
| Overschild | 10 |
| Kantens | 10 |

### Tevredenheidscijfers

De tevredenheidscijfers verderop in dit rapport zijn gewogen gemiddelden, met als uitgangspunt de antwoorden van de enquête: tevreden = 10, weet niet/geen mening = 5, ontevreden = 0.

# Samenvatting

Dit rapport geeft een beeld van de ervaringen van bewoners in de kern van bevingsgebied met betrekking tot de schadeafhandeling, versterking en vertrouwen en perspectief. Op basis van antwoorden uit de GBB-enquête, met daarin veel ruimte voor open reacties, ontstaat een samenhangend en overwegend kritisch beeld van de manier waarop processen zijn ingericht en uitgevoerd. De uitkomsten laten zien dat de problematiek voor bewoners verder reikt dan fysieke schade aan woningen alleen; het betreft een langdurig en ingrijpend traject met duidelijke gevolgen voor vertrouwen, welzijn en perspectief.

**Geen houvast in processen**

Een centrale bevinding is dat zowel de schadeafhandeling als de versterking worden gekenmerkt door lange doorlooptijden, complexe procedures en een gebrek aan voorspelbaarheid. Bewoners geven aan dat trajecten vaak meerdere jaren duren en dat planningen regelmatig worden aangepast of niet worden gehaald. Dit leidt tot aanhoudende onzekerheid over de eigen woonsituatie en toekomst.

**Gebrekkige communicatie en informatievoorziening**

Daarnaast komt uit de reacties naar voren dat de communicatie vanuit betrokken instanties als onvoldoende wordt ervaren. Bewoners noemen gebrekkige terugkoppeling, onduidelijke of tegenstrijdige informatie en frequente wisselingen van contactpersonen. Hierdoor voelen zij zich niet altijd gehoord of serieus genomen en zien zij zich regelmatig genoodzaakt zelf actief achter informatie en oplossingen aan te gaan. Dit versterkt het gevoel dat verantwoordelijkheid bij de inwoner wordt gelegd in plaats van bij de uitvoerende organisaties.

**Ervaren ongelijkheid en inconsistentie**

Een ander belangrijk thema is het ervaren gebrek aan consistentie en rechtvaardigheid. Verschillen in beoordeling tussen vergelijkbare woningen, veranderende normen en discussies over de oorzaak van schade dragen bij aan wantrouwen in de besluitvorming. Bewoners ervaren dat zij niet altijd gelijk worden behandeld en dat uitkomsten soms moeilijk te verklaren zijn. Dit gevoel van willekeur speelt zowel bij schadeafhandeling als bij versterkingstrajecten.

De impact van deze processen op bewoners is groot. Naast praktische en financiële gevolgen wordt veelvuldig melding gemaakt van stress, vermoeidheid en gezondheidsklachten. De combinatie van langdurige onzekerheid, complexe procedures en ingrijpende maatregelen zoals tijdelijke huisvesting maakt dat het proces door velen als emotioneel zwaar wordt ervaren.

**Vertrouwen en bredere context**

In bredere zin werken deze ervaringen door in het vertrouwen in overheid en instituties. Het vertrouwen blijkt kwetsbaar en in veel gevallen aangetast door eerdere ervaringen met schadeafhandeling en versterking. Dit heeft ook invloed op de houding ten opzichte van nieuwe programma's zoals Nij Begun. Hoewel sommige bewoners kansen zien in deze agenda's, overheerst terughoudendheid en scepsis, met name zolang de basisproblemen rond schade en veiligheid niet naar tevredenheid zijn opgelost.

Zolang schade en versterking niet eerlijk, snel en menselijk worden opgelost, gelooft vrijwel niemand dat Nij Begun, brede welvaart of welke nieuwe regeling dan ook de situatie zal verbeteren.

## Schadeafhandeling in tevredenheidscijfers

Van de 692 respondenten hebben 655 (95%) op enig moment fysieke schade aan de woning gehad. Van deze 655 hebben 603 de schade gemeld. Opvallend groot zijn de negatieve oordelen over de schadeafhandeling. Meer dan 50% is niet tevreden over de schadeafhandeling.

*Gemiddeld cijfer schadeafhandeling:* ***4,4***

In de enquête is nagevraagd welke keuze in schadeafhandeling is gemaakt, namelijk maatwerk (financiële vergoeding), daadwerkelijk herstel of vaste vergoeding bij de laatste schademelding. De tevredenheid over de afhandeling van deze schademelding is eveneens gepeild. De enige 'schaderoute' die een voldoende scoort is de vaste vergoeding.

*Gemiddeld cijfer maatwerk:* ***4,4***
*Gemiddeld cijfer daadwerkelijk herstel:* ***4,1***
*Gemiddeld cijfers vaste vergoeding:* ***7,0***

Ook blijkt dat de leus 'milder, makkelijker, menselijker' bij de schadeafhandeling door het IMG niet zo ervaren wordt door de schademelders. Nagevraagd is of de schadeafhandeling gemakkelijker is geworden sinds Nij Begun.

*Gemiddeld cijfer gemak in de schadeafhandeling:* ***3,8***

Aanvullende vragen zijn gesteld over de waardedalingsregeling. Van de 692 respondenten hebben 464 (67%) op enig moment een beroep op de waardedalingsregeling van het IMG gedaan. Ook hierover is de tevredenheid gepeild.

*Gemiddeld cijfer waardedalingsregeling:* ***6,0***

Het IMG heeft een regeling voor immateriële schade (IMS). Daarbij kan een vergoeding worden ontvangen voor ernstig leed en verdriet door de gevolgen van de gaswinning. Van de respondenten hebben 417 (60%) hiervan gebruik gemaakt. Ook hierover is de tevredenheid gepeild.

*Gemiddeld cijfer immateriële schadevergoeding:* ***5,5***

**Enkele geanonimiseerde reacties uit de enquête over de schadeafhandeling:**

"Omgekeerde bewijslast nu in het kerngebied onderzoeken worden gedaan. Daarbuiten cashen veel mensen een vaste vergoeding. De omgekeerde wereld. Hiermee worden problemen niet opgelost."

***"Het lijkt erop dat juist de mensen die bv in stad Groningen wonen makkelijker schade vergoed krijgen, maar dat de mensen hier in het centrum van de bevingen met veel narigheid het juist niet voor elkaar krijgen."***

"Het is wisselend. Soms hoor ik verhalen dat de schade veel te ruim vergoed is en soms moeten mensen het weer voor de heldeuren weghalen."

**"Het onderzoek voor maatwerk loopt al sinds september en is om voor ons volstrekt onduidelijke redenen opgeschort."**

*"Ik overzie het niet meer. Ik wilde een schadeaanpak bij versterking, maar ben nu 80 jaar. Het wordt te veel."*

**"Na 8 jaar eindelijk overeenstemming."**

"Aanvraag, beoordeling en afwikkeling van de aanvullende vaste vergoeding liep soepel. Was binnen 1,5 maand afgerond."

"Degene met "de grootste mond" krijgt (met juridische hulp) meer voor elkaar. Voor de gewone man is en blijft het een lastige papierwinkel."

**"Ook het herziene rapport dat we in 2025 ontvingen zat vol fouten: we zagen dat bij het berekenen van de schade nog steeds hetzelfde calculatiemodel, nl. uit 2021 was gebruikt. Hoezo menselijke maat?"**

"Veel bureaucratie"

"Je hoort het om je heen, ze maken het mensen juist moeilijker. Onmenselijk!"

"Ik volg het niet meer, het is te veel geworden"

"Wij hebben geen zin om nog verder te gaan met het touwgetrek!"

***"Wij hebben gekozen voor daadwerkelijk herstel, maar we zijn nu 1,5 jaar later en er is nog niets gebeurd."***

"Ja, bij kleine schades wordt vaker de vaste vergoeding gekozen om een punt te zetten achter de ellende, maar dat is eigenlijk niet echt positief."

**"[…]En nu ben ik nog steeds van mening dat ik alleen de gemaakte schade vergoed en gerepareerd wil hebben en niet die 10.000 euro voor een schade van 200 euro of die 60.000 euro voor een aannemer die voor 20.000 werk verricht en het volle bedrag ervoor schijft."**

"Het wordt alleen maar schimmiger, soms hoor ik om mij heen 'ik begin er niet eens meer aan.'"

## Wat is de rode draad in de reacties over schadeafhandeling?

We zien dat gedupeerden vooral tevreden zijn als zij de keuze hebben gemaakt voor de vaste vergoeding van 10.000 euro. Deze optie is echter vaak niet toereikend voor de huiseigenaren met meerdere schades, wat voor vrijwel iedereen in de kern van het bevingsgebied geldt.

Een dominante klacht betreft de lange duur van procedures. Bewoners geven aan dat dossiers meerdere jaren openstaan, dat opnames elkaar opvolgen en dat aanvullende controles (zoals herhaalde nulmetingen) tot verdere vertraging leiden. Ook wordt melding gemaakt van administratieve stilstand door ontbrekende handtekeningen of interne afstemming tussen instanties. De opeenstapeling van processtappen wordt ervaren als bureaucratisch en weinig doelmatig.

**Oorzaakdiscussie en bewijslast**

Een terugkerend thema is de discussie over de oorzaak van schade. Bewoners in het kerngebied ervaren het als onrechtvaardig wanneer schade wordt toegeschreven aan zetting of achterstallig onderhoud of nog andere oorzaken in plaats van aan mijnbouwactiviteiten.

Dat nog steeds per schade de oorzakelijkheid beoordeeld wordt ervaren respondenten als geïnstitutionaliseerd wantrouwen (‘na al die jaren’). Te meer omdat in kabinetsreactie Nij Begun is beloofd dat de causaliteitstoets geschrapt zou worden. De toepassing van de het wettelijk bewijsvermoeden wordt niet altijd als eerlijk ervaren; men voelt zich regelmatig genoodzaakt zelf aanvullend bewijs te leveren via contra-expertise. Deze juridische procedures waartoe men zich gedwongen voelt zijn extra belastend.

**Vergoedingen en herstelkwaliteit**

De waardering van vergoedingsregelingen is verdeeld, maar kent een gemeenschappelijke kern: twijfel of de gekozen regeling leidt tot voldoende schadevergoeding en/of tot een duurzaam herstel.

Sommige respondenten vinden de vergoedingen onvoldoende om daadwerkelijke herstelkosten te dekken. Anderen ervaren de vaste vergoeding als financieel aantrekkelijk, maar vrezen dat onderliggende oorzaken niet worden aangepakt of dat zij in de toekomst in de problemen komen. Het grensbedrag (€60.000 bij daadwerkelijk herstel) wordt bij grotere schades als beperkend ervaren.

**Keuzevrijheid en informatievoorziening**

Omdat meerdere mogelijkheden geboden worden (vaste vergoeding, maatwerk, daadwerkelijk herstel) ervaren bewoners de keuze als complex, en soms dwingend. Onvoldoende inzicht in de juridische en financiële consequenties, zoals de gevolgen van de finale kwijting, versterkt het gevoel van risico. Ook begrijpen mensen soms niet dat ze te maken hebben met finale kwijting. Verder is onzeker op welke termijn de schadevergoeding of het herstel plaatsvindt - voortdurend zijn er ‘pauzeknoppen’ van toepassing. Ook speelt dat in combinatie met samenloop van versterkingstrajecten bij de NCG er regelmatig stagnatie of onzekerheid ontstaat.

## Waar is behoefte aan in de schadeafhandeling?

Op basis van de reacties ontstaat ook een beeld van waar bewoners behoefte aan hebben. Deze behoeften gaan verder dan alleen financiële compensatie en richten zich vooral op zekerheid, rechtvaardigheid en herstel van vertrouwen.

### Snelheid en voorspelbaarheid

- Kortere doorlooptijden en het nakomen van afgesproken termijnen
- Minder tussenstappen en herhaalde onderzoeken
- Duidelijkheid over het procesverloop en wat wanneer gebeurt

### Duidelijkheid en transparantie

- Heldere uitleg over regelingen en keuzemogelijkheden
- Inzicht in de consequenties van keuzes (zoals finale kwijting)
- Begrijpelijke en navolgbare onderbouwing van besluiten

### Erkenning en vertrouwen

- Erkenning dat schade door mijnbouw is veroorzaakt
- Consistente toepassing van regels en beoordelingskaders
- Minder discussie over oorzaken bij evidente mijnbouwschade

### Eerlijke en passende vergoeding

- Vergoedingen die aansluiten bij de werkelijke herstelkosten
- Volledige dekking bij grotere of complexe schades
- Geen prikkels die sturen op snelle, maar ongunstige afhandeling

### Echte keuzevrijheid

- Niet gedwongen worden tot één regeling of route
- Vrijblijvend advies over wat passend is bij de woning en situatie
- Keuzes kunnen maken op basis van volledige en begrijpelijke informatie

### Minder administratieve last

- Minder complexe procedures en papierwerk
- Minder noodzaak tot bezwaar- en beroepsprocedures
- Ontzorging in plaats van extra belasting voor bewoners

## Versterking in tevredenheidscijfers

Van de 692 respondenten hebben 364 (53%) op enig moment met versterking te maken gehad. Ook hier is de tevredenheid gepeild:

*Gemiddeld cijfer versterkingsoperatie:* ***2,6***

Aan alle respondenten is de vraag gesteld of men van mening is dat de versterking sinds Nij Begun verbeterd is. Het antwoord is onmiskenbaar negatief.

*Gemiddeld cijfer verbetering versterking sinds Nij Begun:* ***2,9***

**Samenloop schade en versterking**
Van de 692 respondenten hebben 332 (48%) zowel te maken met schade als met versterking.
Dat betekent dat bij de versterking in 91% (332 van de 364) ook sprake is van een openstaande schade.

**Enkele geanonimiseerde reacties uit de enquête over de versterkingsoperatie:**

*"Geen vertrouwen in beoordeling. Waarom wel of niet versterken? Verschillende normen in de loop van de tijd gehanteerd."*

"Duurt eindeloos lang en het lijkt alsof er niets gebeurt.... Terwijl jaren verstrijken."

"Alles gaat stroperig, veel wisselingen in de personen waarmee je te maken krijgt, vaak geen duidelijk antwoord hoe de voortgang in de procedure is."

"Zijn nog steeds aan het wachten."

**"Bij de versterking konden wij gerust blijven wonen was het advies, dus niet, vreselijk veel overlast gehad, één grote ellende!"**

*"Duurt vreselijk lang, veel wisselingen woningbegeleidster. Veel beloftes en geen daadwerkelijke actie. Worden constant aan het lijntje gehouden."*

"We zaten in de 'dorpenaanpak 'en dit was goed en prettig geregeld."

***"Het rapport ligt er al sinds 2021. Do I need to say more..".***

**"Heeft anderhalf jaar geduurd en nu nog steeds niet volledig afgewerkt."**

"Ons cluster zou eind 2024 uiterlijk klaar zijn, nu gaat men pas in loop van 2027 beginnen en kan tot half 2029 duren."

**"Woningen naast ons worden gesloopt en herbouwd, bij ons is alles zogenaamd oké. Mijns inziens willekeur."**

**"Het is een ziekmakend proces wat voor ons al onder de NAM is begonnen en inmiddels 12 jaar duurt."**

*"Ben ziek en de wanhoop nabij"*

**"Het is dramatisch slecht verlopen tot aan nu."**

"Voorfase was hopeloos maar de versterking verliep voorspoedig (eigenaar kiest bouwer)."

***"Nieuwbouw gekregen met bizar veel fouten van de aannemer waar de NCG zich van terugtrekt."***

***"Op norm verklaard met een waardeloos niet goed onderbouwd rapport."***

"Eerst zou het bureau de berekeningen volgens een verkeerde methode hebben gedaan en moest het door een ander bureau worden gecorrigeerd. Binnen een half uur na dit bericht kwam er een telefoontje dat de woning volkomen veilig is(?)"

***"[...] we zijn als het ware aan het kamperen in onze eigen woning, al onze spullen zitten ingepakt in dozen, in oktober hadden we voor onszelf ieder een plastic bak met benodigde kleren klaar gemaakt, graag willen we weten hoelang het nog gaat duren. Voor het douchen gaan we naar het huis van onze zoon in Appingedam, gelukkig hebben we boven een toilet en koud en warm water."***

"Met heel veel inspanning van onszelf toch tevreden, maar zonder dat was het niet gelukt."

## Wat is de rode draad in de reacties over de versterkingsoperatie?

Uit de reacties van bewoners komt een opvallend consistent en overwegend negatief beeld naar voren van het versterkingsproces. De ontevredenheid richt zich op een combinatie van factoren: de lange duur, gebrekkige communicatie, fouten in de uitvoering en de grote impact op het dagelijks leven. Voor veel bewoners voelt het traject niet als een oplossing, maar als een langdurig en belastend proces dat hun leven ingrijpend heeft beïnvloed.

**Extreem lange doorlooptijden**

Een van de meest genoemde knelpunten is de extreem lange duur van het proces. Veel bewoners geven aan dat zij zeven tot tien jaar of langer hebben moeten wachten voordat er duidelijkheid kwam. In die periode veranderden regels en betrokken instanties meerdere keren, wat het gevoel van eindeloosheid versterkt. Deze langdurige onzekerheid wordt door bewoners als slopend en in sommige gevallen zelfs ziekmakend ervaren.

**Gebrekkige communicatie**

Naast de lange duur wordt de communicatie structureel als onvoldoende ervaren. Bewoners geven aan dat zij vaak geen informatie ontvangen, niet weten waar ze aan toe zijn en dat beleid als vaag en niet-transparant wordt ervaren. Ook het uitblijven van reacties en het gebrek aan duidelijke uitleg over beslissingen zorgen voor frustratie. Veel bewoners voelen zich hierdoor niet serieus genomen. Het gebrek aan heldere communicatie vergroot de onzekerheid en het wantrouwen in het proces.

**Verlies van woonkwaliteit en gebrekkige uitvoering**

Een belangrijk punt van onvrede is dat versterking of sloop-nieuwbouw niet altijd aansluit bij de wensen en behoeften van bewoners. In sommige gevallen leidt dit tot verlies van leefruimte, tuin of voorzieningen. Bewoners ervaren dat zij niet terugkrijgen wat zij hadden. Tegelijkertijd worden fouten en tekortkomingen in de uitvoering genoemd, zoals bouwfouten, slechte kwaliteit van werk en herstel dat slechts gedeeltelijk plaatsvindt. Regelmatig is er twijfel over of een woning terecht ‘op norm’ is verklaard. Ook wordt ervaren dat verantwoordelijkheden door de NCG niet altijd worden genomen, waardoor bewoners zelf extra inspanningen moeten leveren.

**Grote persoonlijke impact en systeemkritiek**

De gevolgen van het proces zijn groot. Bewoners spreken over stress, uitputting en gezondheidsklachten. De langdurige onzekerheid en praktische ontwrichting maken het traject zwaar. Tegelijkertijd wordt het systeem als bureaucratisch en onpersoonlijk ervaren, met weinig ruimte voor maatwerk. Dit versterkt het gevoel dat bewoners niet centraal staan, maar moeten meebewegen met een traag en complex systeem.

## Waar is behoefte aan in de versterkingsoperatie?

Op basis van de reacties ontstaat een duidelijk beeld van waar bewoners behoefte aan hebben. Dit gaat vooral om een sneller, duidelijker en mensgerichter proces waarin bewoners centraal staan en weer vertrouwen kunnen krijgen in de uitvoering.

### Snelheid en duidelijkheid

- Kortere doorlooptijden en het nakomen van planningen
- Duidelijkheid over wat er gaat gebeuren, wanneer en waarom
- Minder herbeoordelingen en veranderende regels tijdens het proces

### Transparante en consistente communicatie

- Actieve en regelmatige informatievoorziening (niet zelf hoeven “achteraan bellen”)
- Eén vast aanspreekpunt gedurende het hele traject
- Inzicht in planning, voortgang en eventuele vertragingen

### Betrouwbaarheid en vertrouwen

- Afspraken die worden nagekomen
- Consistente toepassing van regels en normen
- Eerlijke en uitlegbare verschillen tussen vergelijkbare situaties

### Kwaliteit en regie in uitvoering

- Betere controle op aannemers en kwaliteit van werk
- Verantwoordelijkheid nemen bij fouten en gebreken
- Mogelijkheid voor bewoners om invloed te hebben op keuzes in uitvoering

### Behoud van woonkwaliteit

- Oplossingen die aansluiten bij wensen en behoeften van bewoners
- Behoud van leefruimte, tuin en voorzieningen
- Voorkomen dat bewoners er op achteruitgaan

### Integrale aanpak

- Betere afstemming tussen organisaties (zoals schade en versterking)
- Eén samenhangend traject in plaats van losse procedures
- Zoveel mogelijk voorkomen van tegenstrijdige besluiten en dubbel werk

## Vertrouwen en perspectief in tevredenheidscijfers

Een belangrijk doel van Nij Begun was het herstellen van het vertrouwen in de overheid. Is dat doel bereikt? Het antwoord is een onmiskenbaar en duidelijk nee. Slechts 17 respondenten (2%) vinden dat het vertrouwen is gegroeid.

*Gemiddeld cijfer vertrouwen in de overheid:* ***1,0***

Met Nij Begun kwamen er ook de Sociale Agenda en de Economische Agenda om voor meerjarig perspectief te zorgen. Gevraagd is naar de betrokkenheid bij (en kennis van) de beide agenda's.

*Gemiddeld cijfer gevoel van betrokkenheid sociale en economische agenda:* ***2,5***

En gepeild is of sinds Nij Begun het perspectief is gegroeid.

*Gemiddeld cijfer perspectief:* ***1,6***

**Enkele geanonimiseerde reacties uit de enquête over vertrouwen en perspectief:**

*"Het vertrouwen in de overheid is op een dieptepunt beland."*

"De overheid is er niet voor de burgers. We zijn slechts belastingbetalers."

*"Het systeem is niet veranderd. Dus vooralsnog loze woorden."*

*"Steeds dingen beloven en niet doen, dat wekt wantrouwen op toch!!"*

"Het vertrouwen lijkt mij wel erg ver weg."

"De Grote Projecten zoals een AI-fabriek, een kade voor Noorse Veerboten en Industrieterreinen krijgen meer aandacht dan de kleine projecten (onfatsoenlijk)."

**"Om iets gedaan te krijgen moet je te veel regelen. De helpende hand van de overheid is ver te zoeken of eigenlijk niet aanwezig. Het "nije begun" gaat gewoon op dezelfde voet verder."**

***"[…]Ik heb het gevoel dat ik in een doolhof ben beland wat betreft de subsidiemogelijkheden, een veel gehoorde klacht van leegtijdsgenoten om mij heen. Zie door de bomen het bos niet meer."***

*"Bureaucratie nog veel te hoog. De Nij Begun pot dreigt gekaapt te worden door hobbyisten (AI Fabriek Groningen???)."*

"Veel maatregelen over de hoofden van mensen heen maar bij je eigen huis verandert er niks."

**"Politiek is niet te vertrouwen. Zolang de putten niet volgestort zijn, bestaat het risico dat er weer gas gewonnen gaat worden."**

"De beschadiging vanuit het verleden is nog veel te groot. Het gaat nog jaren duren voor men weer vertrouwen krijgt in de overheid. En zeker na de recentelijke uitspraken om enkele gasputten open te houden in geval van calamiteiten."

***"Het schiet niet op; het duurt te lang, maken zich druk om elke euro, je zou ook eens te veel geld krijgen."***

"Het proces is drama nummer zoveel"

***"Zolang het Groningerveld nog steeds als optie genoemd wordt zal het vertrouwen nooit hersteld worden."***

*"Mensen om mij heen hebben veelal dezelfde mening als ik: weer een "Nij Begun" om de afhandeling te traineren."*

"Ze hebben het immers alweer over de gaskraan opendraaien en uit een heleboel kleinere gasvelden wordt nog steeds gas gewonnen. Het is gewoon een Haags toneelstukje wat opgevoerd is..."

**"Het moet zichtbaar zijn dat er verandering gaande is, maar dat is het nog lang niet. De negatieve verhalen hebben nog steeds de overhand: traagheid, slechte communicatie, ongelijkheid."**

**"Ik weet wat de agenda's globaal inhouden maar voel me niet betrokken. Nij Begun is heel erg top-down georganiseerd."**

## Wat is de rode draad in de reacties over vertrouwen?

Vertrouwen in overheid en betrokken organisaties is een belangrijke voorwaarde voor een succesvolle afhandeling van schade, de versterking en voor het herstel van de regio. Uit de reacties van bewoners blijkt echter dat dit vertrouwen nog altijd schrikbarend laag is. Veel respondenten geven aan dat hun vertrouwen in de overheid, instituties en politieke besluitvorming ernstig is beschadigd door de langdurige gevolgen van de gaswinning en door de manier waarop schadeafhandeling en versterking nog altijd zijn georganiseerd.

**Diepgeworteld wantrouwen**

Een terugkerend patroon in de reacties is het wantrouwen richting overheid en politiek. Bewoners ervaren dat eerdere beloften niet altijd zijn nagekomen en dat procedures en regelingen regelmatig veranderen. Hierdoor ontstaat het gevoel dat afspraken niet betrouwbaar zijn en dat bewoners telkens opnieuw hun gelijk moeten bewijzen.

Dit wantrouwen richt zich niet alleen op de nationale politiek, maar ook op uitvoeringsorganisaties en lokale overheden. Daarnaast versterken andere overheidsaffaires bij sommige bewoners het beeld van een overheid die niet altijd betrouwbaar handelt.

**Traagheid en bureaucratie**

Veel bewoners ervaren de uitvoering van regelingen als traag, complex en bureaucratisch. Door de veelheid aan organisaties, programma's en regels is het systeem voor velen moeilijk te begrijpen. Dit leidt tot frustratie en onzekerheid over rechten, mogelijkheden en procedures. Ook het regelmatig aanpassen van regels en processen draagt bij aan het gevoel van onvoorspelbaarheid.

**Ongelijkheid en onzekerheid**

Sommige bewoners hebben het gevoel dat middelen niet altijd terechtkomen bij de mensen die daadwerkelijk schade hebben geleden. Er is verontwaardiging over de vele miljoenen die gespendeerd worden als overheadkosten, het is volgens hen een businessmodel geworden.

Er wordt gewezen op verschillen in behandeling tussen bewoners en op uitgaven aan bestuurlijke processen of projecten die weinig directe relatie hebben met schadeherstel. Daarnaast speelt de onzekerheid over mogelijke toekomstige gaswinning voor sommige bewoners een rol in het vertrouwen.

**Impact op gezondheid**

Het verlies van vertrouwen heeft ook een sociale en emotionele impact. Bewoners noemen langdurige stress, vermoeidheid en gevoelens van in de steek gelaten zijn. Uit de enquête blijkt dat veel gaswinningsgedupeerden met gezondheidsproblemen kampen. 71% van de respondenten heeft aangegeven mentale en lichamelijke klachten te ondervinden, door de problematiek van de gevolgen van de gaswinning. Bij 35% van de respondenten leidde dit tot concrete ziekmeldingen.

Hoewel enkele respondenten verbeteringen zien, overheerst het beeld dat vertrouwen vooral kan herstellen door duidelijke resultaten en een voorspelbare uitvoering van beleid.

## Wat is nodig om het vertrouwen weer op te bouwen?

Op basis van de reacties van bewoners komt een beeld naar voren van wat nodig is om vertrouwen te herstellen en te versterken. Deze behoeften zijn zowel praktisch als relationeel van aard:

### Eerlijke en gelijke behandeling

- Gelijke toegang tot regelingen
- Transparante criteria voor toekenning van middelen
- Voorkomen van willekeur en rechtsongelijkheid

### Prioriteit voor gedupeerden

- Focus op herstel en versterking van woningen, daarna pas bredere projecten
- Meer directe financiële en praktische ondersteuning voor bewoners
- Erkenning van reeds gemaakte kosten door bewoners zelf

### Betrouwbare en consistente overheid

- Nakomen van afspraken en beloftes
- Minder beleidswijzigingen gedurende trajecten
- Duidelijke lange termijnvisie, inclusief definitieve keuzes over gaswinning

### Betere communicatie en bereikbaarheid

- Tijdige en correcte informatievoorziening
- Actieve terugkoppeling na aanvragen of contactmomenten
- Begrijpelijke uitleg van procedures en mogelijkheden

### Menselijke benadering

- Meer oog voor persoonlijke situaties en maatwerk
- Minder juridische en afstandelijke benadering
- Serieus nemen van ervaringen en emoties van bewoners

### Herstel van vertrouwen in de toekomst

- Duidelijkheid over stoppen (of niet hervatten) van gaswinning
- Gevoel dat lessen uit het verleden daadwerkelijk zijn geleerd
- Minder onzekerheid over wat de toekomst brengt

## Wat is de rode draad in de reacties over perspectief?

De sociale en economische agenda's rondom het programma Nij Begun zijn bedoeld om bij te dragen aan brede welvaart en toekomstperspectief in Groningen en Noord-Drenthe. Uit de reacties van bewoners blijkt echter dat dit perspectief nog lang niet door iedereen wordt ervaren. Veel respondenten kennen de plannen globaal, maar voelen zich er nauwelijks persoonlijk bij betrokken.

**Beperkte betrokkenheid van bewoners**

Een groot deel van de respondenten geeft aan dat zij wel eens over de agenda's hebben gehoord, bijvoorbeeld via media of lokale initiatieven, maar dat zij weinig zicht hebben op wat deze concreet voor henzelf of hun dorp betekenen. De regelingen worden vaak ervaren als complex, met veel verschillende maatregelen en voorwaarden. Daardoor ontstaat het gevoel dat het programma "hoog over" wordt georganiseerd en onvoldoende aansluit bij de dagelijkse realiteit van bewoners.

Daarnaast geven veel mensen aan dat zij hun energie vooral moeten steken in het oplossen van schade- en versterkingsproblemen. Zolang deze dossiers nog lopen, ontbreekt voor velen de ruimte om zich te verdiepen in bredere sociaal en economische plannen.

**Twijfels over besteding van middelen**

Een terugkerend punt in de reacties is de zorg dat een groot deel van de beschikbare middelen terechtkomt bij overheden, organisaties en bedrijven in plaats van bij bewoners zelf. Sommige respondenten vrezen dat geld vooral wordt ingezet voor infrastructuur, adviestrajecten of lokale projecten die weinig directe impact hebben op hun eigen situatie. Hierdoor ontstaat het beeld dat het programma vooral kansen biedt voor bestuurders en instellingen, zogenaamde 'prestigeprojecten', terwijl individuele gedupeerden daar minder van profiteren.

**Positieve verwachtingen bij een kleinere groep**

Hoewel kritische geluiden domineren, zijn er ook respondenten die het initiatief als een kans zien voor regionale ontwikkeling. Zij wijzen op mogelijke verbeteringen in leefbaarheid, werkgelegenheid en voorzieningen. Vooral waar lokale initiatieven of dorpsprojecten zichtbaar worden, ontstaat soms meer betrokkenheid.

Het perspectief dat de sociale en economische agenda's willen bieden wordt door bewoners nog niet breed ervaren. Beperkte betrokkenheid, complexe regelingen en twijfels over de besteding van middelen zorgen ervoor dat het programma voor veel mensen nog voelt als een abstract beleidsinstrument. Voor een sterker gevoel van toekomstperspectief lijkt het belangrijk dat resultaten concreet zichtbaar worden in dorpen en bij bewoners zelf.

## Wat is nodig voor meer perspectief?

De reacties van bewoners laten zien dat het gevoel van perspectief sterk onder druk staat. Om dit te verbeteren, komen een aantal duidelijke behoeften naar voren:

### Eerst basis op orde (schade en versterking)

- Prioriteit voor herstel van schade en afronding van versterking
- Zekerheid over een veilige woning

### Concreet en tastbaar toekomstperspectief

- Minder abstracte plannen, meer zichtbare resultaten
- Projecten die direct bijdragen aan de leefomgeving van bewoners
- Duidelijke uitleg wat initiatieven concreet betekenen voor individuen en dorpen

### Eerlijke verdeling van middelen

- Geld moet primair terechtkomen bij gedupeerden en bewoners
- Minder focus op grote infrastructurele of economische projecten
- Voorkomen dat middelen “weglekken” naar overheden, bedrijven of adviesbureaus

### Echte verbetering van brede welvaart

- Aandacht voor leefbaarheid, sociale cohesie en welzijn (niet alleen economie)
- Investeringen in dorpen, voorzieningen en gemeenschappen
- Oog voor kwaliteit van leven, niet alleen groei of werkgelegenheid

### Meer betrokkenheid van bewoners

- Inspraak in plannen en besteding van middelen
- Initiatieven van onderaf in plaats van top-down beleid
- Betere aansluiting bij wat lokaal nodig is

## Ondersteuning

Het proces rondom schade en versterking blijkt voor veel bewoners complex, langdurig en emotioneel belastend. Ondersteuning kan hierbij een cruciale rol spelen, zowel op juridisch als bouwkundig vlak. Uit de verzamelde reacties blijkt dat er positieve ervaringen zijn met de extra ondersteuning die aangeboden wordt, maar ook dat deze regelingen helaas bij lang niet iedereen bekend is.

**Waarom is ondersteuning belangrijk?**

De ervaringen tonen een duidelijke ongelijkheid tussen bewoners en de uitvoeringsorganisaties Nationale Coördinator Groningen (NCG) en het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG). Bewoners ervaren dat deze organisaties meer kennis, middelen en procedures tot hun beschikking hebben, waardoor individuele bewoners moeite hebben om hun belangen effectief te behartigen. Het inschakelen van juridische of bouwkundige ondersteuning blijkt in veel gevallen noodzakelijk om dossiers serieus en tijdig behandeld te krijgen, en zorgt ervoor dat de gedupeerde minder het gevoel heeft “er alleen voor te staan”.

Daarnaast kunnen bewoners terecht voor gratis en onafhankelijk advies bij bewonerssteunpunt Stut en Steun. Stut en Steun is een initiatief van de Groninger Bodem Beweging en het Groninger Gasberaad.

## Tevredenheidcijfers ondersteuning

Van de 692 respondenten hebben 266 (38%) op enig moment gebruik gemaakt van een contra-expert bij de schadeafhandeling.

*Gemiddeld cijfer inschakelen contra-expert:* ***7,2***

Van de nieuwe bijstandsregelingen die na Nij Begun zijn gekomen hebben 122 (18%) van de respondenten gebruik gemaakt.

*Gemiddeld cijfer gebruik bijstandsregelingen:* ***6,7***

Van de ondersteuning door Stut en Steun hebben 233 (34%) van de respondenten op enig moment gebruik gemaakt.

*Gemiddeld cijfer ondersteuning van Stut en Steun:* ***8,0***